

การรักษาไทรอยด์เป็นพิษด้วยไอโอดีนรังสี

ศูนย์ : ศูนย์อายุรกรรม

บทความโดยแพทย์ : พญ. รสสุคนธ์ ลิขิตจิตตะ

ต่อมไทรอยด์เป็นพิษ คือ ภาวะที่ต่อมไทรอยด์ทำงานมากกว่าปกติ ทำให้มีปริมาณฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์ในกระแสเลือดสูง และเกิดอาการต่างๆ เช่น เหนื่อยง่าย ใจสั่น น้ำหนักลด ร้อนง่าย หงุดหงิด ถ่ายอุจจาระบ่อย นอนไม่หลับ ฯลฯ บางรายอาจมีอาการผิดปกติเกี่ยวกับการทำงานของหัวใจร่วมด้วย

วิธีการรักษามีการรักษาได้ 3 วิธี คือ

1. การกินยาเม็ดต้านฤทธิ์ไทรอยด์
2. การผ่าตัด

3. การให้อาหารอินทรีย์

การรักษาต่อมไทรอยด์เป็นพิษด้วยไอโอดีนรังสี

การรักษาต่อมไทรอยด์เป็นพิษด้วยไอโอดีนรังสี-131 (I 131) ในประเทศไทยเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 นับเป็นวิธีการรักษาด้วยสารกัมมันตรังสีที่ได้รับการยอมรับ และแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่การรักษาต่อมไทรอยด์เป็นพิษ มักเริ่มด้วยการให้ยาเม็ดต้านฤทธิ์ไทรอยด์ ซึ่งจะเห็นผลการรักษาได้ค่อนข้างเร็ว ส่วนการรักษาด้วยไอโอดีนรังสีแม้ว่าจะได้ผลช้ากว่า แต่ก็มีข้อดีหลายประการ เช่น ราคาไม่แพง มีความปลอดภัย สามารถบริหารได้แมกระทั่งในผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้อาหารทะเล

ไอโอดีนรังสี เป็นสารกัมมันตรังสีในรูปของน้ำใส ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส การให้อาหารอินทรีย์แก่ผู้ป่วยทำได้สะดวก โดยการกิน ไอโอดีนรังสีถูกดูดซึมได้ดี และเข้าไปสะสมอยู่ในต่อมไทรอยด์ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเซลล์ของต่อมไทรอยด์ไม่สามารถแยกไอโอดีนรังสีออกจากไอโอดีนธรรมชาติ ดังนั้น จึงนำไอโอดีนรังสีเข้าสู่กระบวนการสร้างฮอร์โมนในต่อมไทรอยด์

รังสีเบตาที่ใช้ในการรักษา ซึ่งได้จากการสลายตัวของไอโอดีนรังสีจะเดินทางเป็นระยะทางสั้นๆ น้อยกว่า 2 มม. ทำให้เอกภพที่เฉพาะต่อต่อมไทรอยด์โดยไม่มีผลต่อเนื้อเยื่อปกติที่อยู่ข้างเคียง รังสีจะมีผลทำให้ต่อมไทรอยด์ทำงานน้อยลง ระดับฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์จึงลดต่ำลง

ขั้นตอนการรักษาด้วยไอโอดีนรังสี

ท่านยังคงได้รับการรักษาด้วยยาต้านฤทธิ์ไทรอยด์อยู่ แพทย์จะให้ท่านหยุดยาอย่างน้อย 4-7 วัน ก่อนมาตรวจความสามารถในการจับไอโอดีนรังสีของต่อมไทรอยด์ โดยจะให้ท่านทานไอโอดีนรังสีปริมาณน้อยๆ และนัดให้มาตรวจด้วยเครื่องนับวัดรังสีแกมมาขนาดเล็กในวันรุ่งขึ้น ผลการตรวจแสดงว่าต่อมไทรอยด์สามารถจับรังสีได้ดี แพทย์จะให้ท่านทานไอโอดีนรังสีในขนาดรักษา รวมระยะเวลาในการตรวจรักษา 2 วันในผู้ป่วยบางราย แพทย์อาจให้เริ่มทานยาต้านฤทธิ์ไทรอยด์ที่ 1 สัปดาห์หลังได้รับการรักษาด้วยไอโอดีนรังสี

ปัญหาภายหลังการรักษา

- ภาวะขาดฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์ อาจเป็นผลจากภาวะไทรอยด์เป็นพิษ ซึ่งไอโอดีนรังสีอาจเร่งให้เกิดเร็วขึ้น
- ผู้ป่วยบางรายอาจรู้สึกเจ็บตึงที่บริเวณต่อมไทรอยด์ในช่วง 2 สัปดาห์แรกหลังรักษา ซึ่งอาการจะหายได้เอง หรือท่านสามารถทานยาแก้ปวดเพื่อลดอาการได้
- มีอาการไทรอยด์เป็นพิษรุนแรงขึ้นในช่วง 1-2 สัปดาห์หลังรักษา แต่มีโอกาสเกิดน้อย

- ไอโอดีนรังสีไม่ทำให้เป็นหมัน และไม่ทำให้เกิดความผิดปกติแต่กำเนิดในบุตรที่เกิดหลังจากบิดา/มารดาได้รับการรักษาด้วยไอโอดีนรังสี

การปฏิบัติตัวภายหลังได้รับไอโอดีนรังสี

โปรดรำลึกเสมอว่า ขณะนี้ในตัวท่านมีรังสีอยู่ แม้ว่าจะมีปริมาณไม่มากนักก็ตาม ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยต่อบุคคลข้างเคียง ท่านควรปฏิบัติตัวดังนี้

รักษาในช่วงสัปดาห์แรกหลังรักษา

1. หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้ชิดกับสตรีมีครรภ์ทารกและเด็กเล็ก
2. ควรแยกเตียงนอนเพียงลำพัง
3. ไม่ควรชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์หรือรับประทานอาหารในภัตตาคาร
4. ไม่ควรเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ถ้าต้องใช้เวลาเดินทางนานกว่า 2 ชั่วโมง
5. ภายหลังการรักษาด้วยไอโอดีนรังสี ไม่จำเป็นต้องหยุดงานยกเว้นในบางกรณี
6. ควรแยกใช้ภาชนะในการรับประทานอาหารจากบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว

การมีบุตรในผู้ป่วยวัยเจริญพันธุ์ ภายหลังได้รับการรักษาด้วยไอโอดีนรังสีควรคุมกำเนิดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 เดือน

การตอบสนองต่อไอโอดีนรังสี อาจแตกต่างกันในผู้ป่วยแต่ละรายผู้ป่วยบางรายอาจทานไอโอดีนรังสีเพียงครั้งเดียว โรคก็หายหรือบางรายอาจต้องทานมากกว่า 1 ครั้ง ภายหลังการรักษาด้วยไอโอดีนรังสี แพทย์จะนัดผู้ป่วยมาตรวจเพื่อดูผลการรักษาควรมาตรวจตามนัดเพื่อประโยชน์ต่อตัวท่านเอง

การตรวจติดตามผล เมื่อไอโอดีนรังสีรักษาโรคของท่านจนอาการต่างๆ หายแล้วก็ตาม ท่านควรมาพบแพทย์อย่างน้อยปีละครั้ง เพราะในระยะยาวแล้วต่อมไทรอยด์ของผู้ป่วยบางรายอาจทำงานน้อยลงทำให้ระดับฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์ในกระแสเลือดลดต่ำกว่าปกติ แพทย์สามารถตรวจวินิจฉัยและให้การรักษากภาวะที่มีการขาดฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของตัวท่าน

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญต่อผลการรักษาอย่างหนึ่ง คือ “**สุขภาพใจ**” ควรทำจิตใจให้แจ่มใสร่าเริง พักผ่อนให้มาก อย่าเครียดหรือวิตกกังวล เพราะความเครียด อาจมีผลให้อาการของโรคเป็นมากขึ้น หรือกลับมามีอาการเดิมอีกได้